

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

4. september 2014*

Apellatsioonkaebus — Keelatud kokkulepped — Tõmblukkude ja muude kinniste ning kinnitusmasinate turg — Järgnev vastutus — Trahvi seaduslik ülempiir — Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõige 2 — Ettevõtja mõiste — Isiklik vastutus — Proportsionaalsuse põhimõte — Hoiatamise kordaja

Kohtuasjas C-408/12 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 3. septembri 2012 esitatud apellatsioonkaebus,

YKK Corporation, asukoht Tokyo (Jaapan),

YKK Holding Europe BV, asukoht Sneek (Madalmaad),

YKK Stocko Fasteners GmbH, asukoht Wuppertal (Saksamaa),

esindajad: advokaadid D. Arts, W. Devroe, E. Winter ja F. Miotto,

apellandid,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Bouquet ja R. Sauer, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud J. L. da Cruz Vilaça (ettekandja), G. Arestis, J.-C. Bonichot ja A. Arabadjiev,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 16. oktoobri 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 12. veebruari 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

otsuse

- 1 Käesoleva apellatsioonkaebusega paluvad YKK Corporation (edaspidi „YKK Corp.”), YKK Holding Europe BV (edaspidi „YKK Holding”) ja YKK Stocko Fasteners GmbH (edaspidi „YKK Stocko”) tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 27. juuni 2012. aasta otsus YKK jt vs. komisjon (T-448/07, EU:T:2012:322, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega kohus jättis rahuldamata nende nõude esimese võimalusena tühistada komisjoni 19. septembri 2007. aasta otsus K(2007) 4257 (lõplik) EÜ [...] artikli 81 kohase menetluse kohta (juhtum nr COMP/39.168 – PO/Metallpudukaubad: kinnised) (edaspidi „vaidlusalune otsus”) neid puudutavas osas ja teise võimalusena tühistada neile selle otsusega, mille kokkuvõte on avaldatud 26. veebruari 2009. aasta Euroopa Liidu Teatajas (ELT C 47, lk 8), määratud trahv või vähendada selle summat.

Õiguslik raamistik

- 2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõige 2 sätestab:

„Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

- a) rikuvad [EÜ] artiklit [81] või [82] [...], või

[...]

Ühegi rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahv ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest.

[...]”

- 3 Komisjoni teatise trahvide määramata jätmise või vähendamise kohta kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4, edaspidi „1996. aasta koostööteatis”) A osa sätestas:

„1. Kui ettevõtja teeb koostööd ilma, et oleks täidetud kõik B- ja C-osas nimetatud tingimused, vähendatakse trahvisummat, mis talle oleks ilma koostööta määratud, 10–50% võrra.

2. Selline olukord esineb eelkõige, kui:

- ettevõtja esitab komisjonile enne vastuväiteteatise saatmist informatsiooni, dokumente või teisi tõendeid, mis aitavad toiminud rikkumise olemasolu kinnitada;
- ettevõtja teatab komisjonile pärast vastuväiteteatise saamist, et ta ei vaidle vastu komisjoni süüdistuste aluseks olevate faktide sisulisele õigsusele.”

- 4 Komisjoni teatise, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „2002. aasta koostööteatis”) B osa sätestab:

„20. Ettevõtjate puhul, kes ei täida A osas sätestatud tingimusi, võib siiski vähendada kehtestatava trahvi määra.

21. Selleks, et ettevõtja trahvi saaks vähendada, peab ta esitama komisjonile kahtlustatava rikkumise kohta tõendid, millel on komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus, ning lõpetama oma osaluse kahtlustatavas rikkumises hiljemalt tõendite esitamise ajal.

[...]

23. Komisjon määrab haldusmenetluse lõpus vastu võetavas lõplikus otsuses kindlaks:

- a) kas ettevõtja esitatud tõenditel oli samal ajal komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus;
- b) mil määral ettevõtjale määratud trahvi vähendatakse; see määratakse järgmise korra kohaselt ja lähtudes kehtestatavast trahvist:
 - esimene ettevõtja, kes täidab punktis 21 sätestatud tingimused: trahvi vähendatakse 30–50%;
 - teine ettevõtja, kes täidab punktis 21 sätestatud tingimused: trahvi vähendatakse 20–30%;
 - järgmised ettevõtjad, kes täidavad punktis 21 sätestatud tingimused: trahvi vähendatakse kuni 20%.

Kõigis nimetatud rühmades trahvi vähendamise taseme kindlaksmääramisel võtab komisjon arvesse punktis 21 sätestatud tingimustele vastavate tõendite esitamise aega ja nende lisaväärtust. Peale selle võib komisjon arvesse võtta ettevõtja poolt pärast andmete esitamist tehtud koostöö ulatust ja järjepidevust.

Kui ettevõtja esitab muu hulgas tõendid selliste faktide kohta, millest komisjon ei olnud eelnevalt teadlik ja mis mõjutavad otseselt kahtlustatava kartelli tähtsust või kestust, ei võta komisjon neid andmeid arvesse võimalike trahvide määramisel kõnealused tõendid esitanud ettevõtja suhtes.

[...]

28. Alates 14. veebruarist 2002 asendab käesolev teatis 1996. aasta teatist kõigil juhtudel, mil ükski ettevõtja ei ole pöördunud komisjoni poole kõnealuses teatises sätestatud sooduskohtlemise taotlusega. Pärast seda, kui komisjon on saanud käesoleva teatise kohaldamisel piisavalt kogemusi, uurib ta teatise muutmise vajalikkust.”

Vaidluse taust

5 Vaidluse tausta ja vaidlusalust otsust on vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–6, 8, 10, 12, 14, 16–18 ja 20 kirjeldatud järgmiselt:

- „1 Esimene hageja YKK Corp. on Jaapani ettevõtja. Ta on maailma tõmblukuturu üks liidritest, kuid tegutseb ka „muude kinniste turul”.
- 2 Teine hageja [YKK Holding] on Madalmaades asuv ettevõtja. Tal on 24 tütaretttevõtjat, [kelle hulgas ka YKK Stocko]. Ta on YKK Corp 100-protsendiline tütaretttevõtja. Tema tütaretttevõtjad valmistavad nõope ja kinniseid. Ta ei tooda, müü ega turusta ühtegi neist toodetest. Ta on puhtalt rahandusliku eesmärgiga valdusühing.
- 3 Kolmas hageja [YKK Stocko], endine Stocko Fasteners GmbH ja Stocko Verschlußtechnik GmbH & Co. KG, on Wuppertalis asuv Saksamaa äriühing. Ta on asutatud 1901. aastal ja ta registreeriti 1995. aastal YKK Stocko Fasteners nime all, kui YKK Holding omandas 76% tema osadest, enne kui ta 1997. aasta märtsis omandas 100% tema osadest.

- 4 Kinniste valmistamise sektori võib jagada kaheks suureks osaks, st tõmblukud ja muud kinnised, mis hõlmab erinevat liiki trukke, trukk-kinnitusega klambreid ja sulgureid, kuid samuti sulgemisklambreid, haake, ööse, teksade nõöpe, neete ning metallist ja plastmassist aksessuaare naha- ja rõivasektori jaoks.
- 5 Euroopa Ühenduste Komisjon viis 7. ja 8. novembril 2001 [...] läbi uurimised mitme metall- ja plastpudukaupade ning muude pudukaupade ja niitide tootja ruumides (nende hulgas Entaco Ltd, Coats plc ja William Prym GmbH & Co. KG) ning samuti Facherband Verbindungs- und Befestigungstechnik'i [Saksamaa metallkaupade sektori ettevõtjate ühendus] (edaspidi „VBT”) ruumides.
- 6 Tuginedes [1996. aasta koostööteatisele], esitasid Prymi ja Coatsi kontsernid 26. novembril 2001 taotlused, milles palusid selle teatise kohaldamist nende suhtes tõmblukkude sektoris.
- [...]
- 8 Tuginedes [2002. aasta koostööteatisele], esitas Stocko (nüüd YKK Stocko Fasteners) 8. augustil 2003 taotluse seoses „muude kinnistega”.
- [...]
- 10 16. septembril 2004 esitas komisjon seoses „muude kinniste”, kinnitusmasinate ja tõmblukkudega vastuväiteteatise (edaspidi „vastuväiteteatis”) järgmistele äriühingutele: Prym Fashion, William Prym, Éclair Prym, Fiocchi Prym, Fiocchi Snaps France, YKK Stocko Fasteners, YKK Holding, YKK Corp., Coats, A. Raymond, Berning & Söhne, Berning France, Scovill Fasteners Europe (endine Unifast), Scovill Fasteners ja VBT.
- [...]
- 12 12. novembril 2004 esitas Prymi kontsern oma kõikide tütarettevõtjate nimel, tuginedes 2002. aasta koostööteatisele, taotluse kaitseks trahvi eest või teise võimalusena trahvide summa vähendamiseks „muude kinniste” osas.
- [...]
- 14 18. veebruaril 2005 esitas YKK kontsern 2002. aasta koostööteatisele tuginedes taotluse „muude kinnistega” seotud trahvide summa vähendamiseks.
- [...]
- 16 Tõendid, mille Prymi ja YKK kontsernid esitasid oma 2002. aasta koostööteatise kohaldamise taotluste toetuseks, võimaldasid komisjonil esitada asjaomastele äriühingutele 7. märtsil 2006 täiendava vastuväiteteatise (edaspidi „täiendav vastuväiteteatis”).
- 17 Täiendav vastuväiteteatis, mis puudutab „muid kinniseid”, kinnitusmasinaid ja tõmblukke, esitati järgmistele äriühingutele: A. Raymond, Berning & Söhne ja Berning France, Coats ja Coats Deutschland, Éclair Prym, Prym Fashion, Fiocchi Prym, Scovill Fasteners Europe, Scovill Fasteners, William Prym, YKK Corp., YKK Holding ja [YKK Stocko] ning VBT. [...]
- 18 Täiendav vastuväiteteatis käsitles samu tooteid, mida vastutäiteteatiski, ning vajaduse korral parandas, täpsustas, sünteesis ja laiendas seal esitatud vastuväiteid. [...]
- [...].

- 20 Pärast konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitleva nõuandekomiteega konsulteerimist ning arvestades ärakuulamise eest vastutava ametniku lõpparuannet, võttis komisjon 19. septembril 2007 vastu [vaidlusaluse otsuse].
- 6 Komisjon tõdes vaidlusaluses otsuses esiteks, et metallist ja plastist pudukaupade ning kinniste sektoris oli toime pandud neli erinevat liidu konkurentsiõiguse rikkumist, ja teiseks, et apellandid olid osalenud nendest kolmes:
- koostöö, mis leidis aset Basel-Wuppertali ja Amsterdami ringides metallist ja plastist tõmblukkude („muud kinnised”) ning kinnitusmasinate turul 1991. aasta maist kuni 2001. aasta märtsini, ja mille raames leppisid osalised kohtumistel kokku koordineeritud hinnatõusudes ja vahetasid konfidentsiaalset teavet hindade ning hinnatõusude rakendamise kohta Saksamaa ja Euroopa tasandil (edaspidi „BWA koostöö”);
 - kahepoolne koostöö Prymi ja YKK kontsernide vahel „muude kinniste” turul aastatel 1999–2003. Rikkumine seisnes kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevustes, mis puudutasid hindade kindlaksmääramist, eelkõige miinimumhindu, hinnatõuse käsitlevaid viise ja andmeid ning kontrolli, mida tehti hinnakirjade regulaarsete vahetamise ja sagedaste kahepoolsete kontaktide kaudu, ning Euroopa ja maailma tasemel klientide jaotamist, ja
 - kolmepoolne koostöö YKK, Coatsi ja Prymi kontsernide vahel tõmblukkude turul ajavahemikus 1998. aasta aprillist kuni 1999. aasta novembrini, mille raames vahetasid osalised teavet hindade kohta, pidasid arutelusid hindade ja hinnatõusude üle ning leppisid kokku standardtoodete miinimumhindade kehtestamise metoodikas Euroopa turul (edaspidi „kolmepoolne koostöö”).
- 7 Seetõttu määras komisjon asjaomastele ettevõtjatele EÜ artikli 81 rikkumise eest trahvid, mille summa ta arvutas meetodi põhjal, mis on välja toodud suunistes määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST artikli 65 lõike 5] kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „1998. aasta suunised”) ning 1996. ja 2002. aasta koostööteatistes.
- 8 BWA koostöö osas määrati vaidlusaluses otsuses trahvid järgmistele ettevõtjatele:
- A. Raymond Sarl: 8 325 000 eurot;
 - Berning & Söhne GmbH & Co. KG: 1 123 000 eurot;
 - Scovill Fasteners Europe SA ja Scovill Fasteners Inc., kes vastutavad solidaarselt: 6 002 000 eurot;
 - William Prym GmbH & Co. KG ja Prym Inovon GmbH & Co. KG, kes vastutavad solidaarselt: 24 913 000 eurot;
 - YKK Stocko: 68 250 000 eurot, millest YKK Corp. ja YKK Holding vastutavad solidaarselt summas 49 000 000 eurot,
 - Fachverband Verbindungs- und Befestigungstechnik: 1 000 eurot.
- 9 Siinkohal tuleb märkida, et vastavalt vaidlusalusele otsusele osales YKK Stocko rikkumises kogu selle kestuse jooksul üheksa aastat ja üheksa kuud, samas kui YKK Corp. ja YKK Holding alustasid rikkumises osalemist (otseselt või kaudselt) alles pärast Saksamaa äriühingu Stocko (nüüd YKK Stocko) omandamist 1997. aastal, ning osalesid selles seega nelja aasta jooksul (vaidlusaluse otsuse põhjendused 466–468 ja artikli 1 lõige 1).

- 10 Just sel põhjusel esiteks ei pidanud YKK Corp. ja YKK Holding tasuma YKK Stockole määratud kogu trahvi, vaid üksnes 49 000 000 eurot, ja teiseks pidi YKK Stocko üksi tasuma talle määratud trahvi ülejäänud summa 19 250 000 eurot (vaidlusaluse otsuse artikli 2 lõige 1).
- 11 Prymi ja YKK kontsernide kahepoolse koostöö eest muud liiki kinniste turul määrati YKK Corp-le, YKK Holdingule ja YKK Stockole solidaarselt trahv summas 19 500 000 eurot. Samas leidis komisjon vaidlusaluses otsuses, et Prymi kontsern täitis kõik tingimused, et saada täielik kaitse trahvi eest, mis talle selle rikkumise eest muidu oleks määratud.
- 12 Lõpuks määrati kolmepoolse koostöö raames toime pandud rikkumiste eest järgmised trahvid:
- YKK Corp. ja YKK Holding, kes vastutavad solidaarselt: 62 500 000 eurot;
 - Coats Holdings Ltd. ja Coats Deutschland GmbH, kes vastutavad solidaarselt: 12 155 000 eurot;
 - William Prym GmbH & Co. KG ja Prym Inovan GmbH & Co. KG, kes vastutavad solidaarselt: 6 727 500 eurot, millest Éclair Prym Group SA on solidaarselt vastutav summas 5 850 000 euros.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 13 Apellandid esitasid Üldkohtus vaidlusaluse otsuse tühistamise nõude põhjendamiseks kaheksa väidet, mille analüüsimise järjekorda Üldkohus muutis ja mille ta jagas kolme kategooriasse:
- 14 Esiteks esitasid apellandid viis väidet kolmepoolse koostöö kohta, mis sisuliselt tulenesid:
- rikkumise olemasolu kinnitavate tõendite puudumisest (esimene väide)
 - ühelt poolt rikkumise laadi ja toimepanemise ning teiselt poolt rikkumise tegeliku mõju väärast hinnangust (teine, kolmas ja neljas väide), ning
 - 1996. ja 2002. aasta koostööteatiste väärast kohaldamisest (viies väide).
- 15 Teiseks, vaidlemata vastu rikkumise olemasolule, esitasid apellandid kaks väidet, mis puudutasid BWA koostööd ja mis tulenesid:
- trahvi väärast piiramisest, mis seisnes selles, et komisjon ei kohaldanud tütarettvõtja YKK Stocko suhtes 10% ülempiiri 1997. aastale eelnenud ajavahemikus, mil YKK Holding omandas YKK Stocko (kuues väide);
 - kordaja väärast kohaldamisest YKK Stockole määratud trahvi arvutamisel sama ajavahemiku eest enne tema omandamist (seitsmes väide).
- 16 Kolmandaks esitasid apellandid ühise kaheksanda väite kolmepoolse koostöö ja BWA koostööga seotud rikkumiste kohta, väites et trahvi arvutamisel hoiatava kordaja 1,25 kohaldamisel rikuti võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtteid.
- 17 Üldkohus lükkas vaidlustatud kohtuotsuses kõik apellantide väited tagasi, jättis nende hagi rahuldamata ja mõistis nendelt välja kohtukulud.

Poolte nõuded Euroopa Kohtus

18 Apellandid paluvad Euroopa Kohtul:

- esimese võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja vaidlusaluse otsuse artikli 2 lõiked 1 ja 3 neid puudutavas osas ja/või vähendada neile määratud trahve;
- teise võimalusena suunata kohtuasi tagasi Üldkohtusse ja
- mõista kohtukulud välja komisjonilt.

19 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

- esimese võimalusena jätta apellatsioonkaebus rahuldamata,
- teise võimalusena jätta vaidlusaluse otsuse tühistamise hagi rahuldamata ja
- mõista kõik kohtukulud, mis seonduvad nii apellatsioonimenetluse kui ka esimese kohtuastme menetlusega, välja apellantidelt.

Apellatsioonkaebus

Esimene väide, et vaidlustatud kohtuotsust ei ole kolmepoolse koostöö osas põhjendatud

Poolte argumentid

- 20 Esimese väite raames heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et kohus ei esitanud nõuetekohaselt põhjendusi, miks ta lükkas tagasi nende väite, mis tugines 50 miljoni euro suuruse trahvi lähtesumma ebaproportsionaalsusele, võttes arvesse kõnealuse rikkumise mõju puudumist asjaomasele turule. Selle põhjendamata jätmise tõttu ei ole apellantidel võimalik kindlaks teha, kas Üldkohus lükkas selle väite tagasi põhjusel, et komisjon võttis piisavalt arvesse mõju, mida rikkumine turule avaldab, või hoopis ei võtnud sellist mõju arvesse, kuna ta ei pidanud seda tegema.
- 21 Kui vaidlustatud kohtuotsusest peaks tulenema, et komisjon võttis rikkumise mõju turule piisavalt arvesse, väidavad apellandid, et Üldkohus tõlgendas sellisele seisukohale asudes vaidlusalust otsust valesti ja rikkus liidu õigust, täpsemalt määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikeid 2 ja 3. Samuti rikkus Üldkohus Euroopa Kohtu praktikat, mis seab komisjonile kohustuse – juhul kui ta peab kohaseks võtta rikkumise mõju arvesse selleks, et suurendada trahvi lähtesummat rohkem, kui 1998. aasta suunistes ette nähtud 20 miljoni euro suurune miinimum – esitada konkreetseid, usaldusväärseid ja piisavad tõendid, mis võimaldavad hinnata tegelikku mõju, mis rikkumisel võis kõnealusel turul konkurentsi suhtes olla.
- 22 Kui aga vaidlustatud kohtuotsusest peaks tulenema, et komisjon ei võtnud rikkumise mõju turule arvesse, kuna ta ei olnud selleks kohustatud, väidavad apellandid, et sellisele seisukohale asudes kohaldas Üldkohus valesti neid liidu õigusnorme, mille kohaselt peavad liikmesriigi ja liidu õiguses ette nähtud sanktsioonid olema mitte üksnes tõhusad ja hoiatavad, vaid need peavad olema ka rikkumisega proportsionaalsed. Selle kohta väidavad apellandid, et on ebaproportsionaalne tõsta ootuspärast minimaalset summat 20 miljonit eurot kuni 50 miljoni euroni (ehk suurendada seda 250% võrra), võtmata arvesse kolmepoolse koostöö mõju puudumist turule. Juhul kui see oleks teisiti, omistaks vaidlustatud kohtuotsus liigset tähtsust ettevõtja suurusele kui trahvi kindlaksmääramise tegurile ja läheks vastuollu 1998. aasta suuniste ning Euroopa Kohtu praktikaga.

- 23 Komisjon leiab, et apellantide argumendid tuleb põhjendamatusse või vastuvõetamatusse tõttu tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

- 24 Kõigepealt tuleb tõdeda, et Üldkohus esitas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 140–143 selgelt põhjused, miks tema hinnangul komisjon võis kvalifitseerida asjaomase rikkumise „eriti raskeks” ja määrata seetõttu trahvi lähtesummaks 50 miljonit eurot, võtmata arvesse selle rikkumise tegelikku mõju asjaomasele turule, sest tal ei olnud kohustust seda teha.
- 25 Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 140 ja 143 märkis, viidates 1998. aasta suuniste punktile 1A, tuleb seda mõju arvesse võtta üksnes „siis, kui seda saab mõõta”. Üldkohus leidis, et kuna tegemist oli ülemaailmse kokkuleppega, mille eesmärk oli kõrvaldada potentsiaalne konkurents ja mille tegelikku mõju on eelduslikult raske mõõta, ei pidanud komisjon kartellikokkuleppe tegelikku mõju turule täpselt tõendama ja seda koguseliselt määratlema, vaid võis tugineda sellise mõju tõenäosuse hinnangutele.
- 26 Seda analüüsi kinnitab Euroopa Kohtu praktika, mille kohaselt ei ole rikkumise tegelik mõju turule trahvide summa kindlaksmääramisel otsustav kriteerium. Nimelt võivad rikkumise tahtluse aspektiga seotud tegurid omada suuremat tähtsust kui rikkumise mõjuga seotud tegurid, eelkõige juhul, kui tegemist on eriti raskete rikkumistega, nagu seda on turgude jagamine (vt kohtuotsused Thyssen Stahl vs. komisjon, C-194/99 P, EU:C:2003:527, punkt 118; Prym ja Prym Consumer vs. komisjon, C-534/07 P, EU:C:2009:505, punkt 96, ning Carbone-Lorraine vs. komisjon, C-554/08 P, EU:C:2009:702, punkt 44).
- 27 Lisaks selgitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 141 ja 142 selgelt, et vaidlusaluses otsuses võis ilma vähimagi vastuoluta tõdeda esiteks, et kolmepoolset koostööd tervikuna rakendati ja see võis tõenäoliselt omada turule mõju, ning teiseks, et seda mõju ei saanud siiski mõõta, kuna oli võimatu piisava kindlusega määratleda ilma rikkumise olemasoluta kohaldatavaid konkurentsitingimusi (hind, kaubandustingimused, kvaliteet, innovatsioon jne).
- 28 Eeltoodut arvestades ei ole vaja analüüsida apellantide teisi argumente juhuks, kui vaidlustatud kohtuotsusest tuleneks, et komisjon võttis vaidlusaluses otsuses arvesse rikkumise tegelikku mõju turule.
- 29 Mis puudutab apellantide etteheidet vaidlustatud kohtuotsusele, et selles ei kritiseeritud trahvi lähtesumma väidetavalt ebaproportsionaalset laadi kolmepoolse koostöö mõju puudumise tõttu turule, siis piisab, kui meenutada, et hästi välja kujunenud kohtupraktika kohaselt on Üldkohus see, kes peab analüüsima trahvisumma sobivust, ning et reeglina ei saa Euroopa Kohus apellatsioonkaebuse raames õigusküsimusi käsitledes asendada Üldkohtu hinnangut õigluse kaalutlustel oma hinnanguga, kui Üldkohus andis oma hinnangu täieliku pädevuse raames ettevõtjatele liidu õiguse rikkumise eest neile määratud trahvisummade üle otsustades (vt kohtuotsused SGL Carbon vs. komisjon, C-328/05 P, EU:C:2007:277, punkt 98, ja Quinn Barlo jt vs. komisjon, C-70/12 P, EU:C:2013:351, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 30 Kõigist eelnevatest kaalutlustest tuleneb, et apellantide esimene väide apellatsioonkaebuse põhjendamiseks tuleb tagasi lükata.

Teine väide, mis tugineb vaidlustatud kohtuotsuse ebapiisavale põhjendamisele ja keeldumisele kohaldada kolmepoolse koostöö suhtes soodsaima seaduse põhimõtet

Poolte argumentid

- 31 Oma teise väitega väidavad apellandid alustuseks, et Üldkohus ei esitanud nõuetekohaseid põhjendusi, miks ta lükkas tagasi väite, mis tugines 2002. aasta koostööteatise kohaldamata jätmisele.
- 32 Apellandid leiavad sisuliselt, et kohaldades 2002. aasta koostööteatise asemel 1996. aasta koostööteatist, rikkus Üldkohus õigusnormi ja soodsaima seaduse kohaldamise põhimõtet, mis on sätestatud 4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 7 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 49 lõikes 1, vastavalt millele tuleb kõige soodsamat seadust kohaldada tagasiulatuvalt.
- 33 Selles osas väidavad apellandid, et kuigi 1996. aasta koostööteatis, erinevalt 2002. aasta koostööteatisest, seadis trahvi vähendamise sõltuvusse faktide mittevaidlustamisest, keelduti nende suhtes selle teatise kohaldamisest asjaolu alusel, mis ei olnud vaidlusaluse otsuse tegemise ajal enam kohaldatav.
- 34 Seega leiavad apellandid, et lisaks osalisele kaitsele, mis oli neile antud selle eest, et nad võimaldasid tõendada rikkumise pikemat kestust, oleks tulnud nende trahvisummat vähendada 2002. aasta koostööteatise punkti 23 alusel tänu nende poolt esitatud tõenditele, mis andsid komisjoni valduses juba olnud tõenditega võrreldes olulise lisaväärtuse.
- 35 Apellandid märgivad, et nad esitasid tõendeid teatud kohtumiste toimumise kohta, mis võimaldasid komisjonil tuvastatud rikkumise kestust pikendada, määrates rikkumise alguseks 2. juuni 1999. aasta asemel 28. aprilli 1998. Samas, olgugi et komisjon *de facto* andis vaidlusaluse otsuse põhjendustes 588 ja 589 soodustuse, mis vastab 2002. aasta koostööteatise punkti 23 alapunkti b kolmandas taandes sätestatule, ei vähendanud ta siiski trahvi selle teatise punkti 23 alapunkti a alusel apellantide hinnangul üksnes seetõttu, et 1996. aasta koostööteatise peatüki D tähenduses vaidlesid apellandid vastu nende kohtumiste konkurentsivastasele eesmärgile ja sisule.
- 36 Komisjon ei ole selle argumentatsiooniga nõus, väites et see ei ole põhjendtaud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 37 Käesolevas asjas tuleb kontrollida, kas Üldkohus rikkus õigusnormi, kui jättis vaidlusaluse otsuse kritiseerimata põhjendusel, et komisjon analüüsis selles apellantide tegevust lähtuvalt 1996. aasta koostööteatisest, keeldudes nende suhtes rakendamast soodsamat kohtlemist, mis oleks võinud tuleneda 2002. aasta koostööteatise kohaldamisest.
- 38 Selles osas tuleb meenutada, et kuigi käesolevas asjas *ratione temporis* kohaldatav 1996. aasta koostööteatis tõepoolest ei sisalda ühtegi punkti, mis näeks ette, et komisjon ei pea arvesse võtma ettevõtjate poolt välja toodud asjaolusid, mis mõjutavad kartellikokkuleppe raskust või kestust, leidis kõnealune institutsioon, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktides 185 ja 186, viidates vaidlusaluse otsuse põhjendustele 584, 585, 588 ja 589, et apellandid, avaldades komisjonile talle eelnevalt mitte teada olnud asjaolusid, võimaldasid tõendada rikkumise pikemat kestust, lisades sellesse ajavahemiku 28. aprillist 1998 kuni 2. juunini 1999. Seega pidas komisjon seda koostööd kergendavaks asjaoluks, mis võimaldas vähendada apellantide trahvi põhisummat 9,375 miljoni euro võrra, et neid nende koostöö eest mitte karistada, määrates suurema trahvi kui see, mida nad oleksid pidanud maksma ilma selle koostööta. Nagu Üldkohtus kõnealuse kohtuotsuse punktis 187 märkis, oli apellantidele määratava vähendatud trahvi põhisumma seega identne hüpoteetilise summaga, mis neil oleks tulnud maksta vähem kui üks aasta kestnud rikkumise eest.

- 39 Samuti leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 177 ja 180, et ajavahemiku 2. juuni kuni 12. november 1999 kohta ei esitanud apellandid ühtegi tõendit, võrreldes komisjoni valduses juba olnud tõenditega, piirdudes teatud kohtumiste toimumise kinnitamisega ja vaidlustades muu hulgas nende kohtumiste konkurentsivastase eesmärgi olemasolu.
- 40 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et ettevõtja koostöö komisjoniga võib õigustada 1996. aasta koostööteatise alusel trahvi vähendamist üksnes siis, kui see võimaldab komisjonil tõhusalt täita oma ülesannet rikkumine tuvastada ja sellele rikkumisele lõpp teha (vt selle kohta kohtuotsus SGL Carbon vs. komisjon, EU:C:2007:277, punkt 83 ja seal viidatud kohtupraktika). Tuleb ka meenutada, et komisjonil on lai kaalutusõigus ettevõtja koostöö kvaliteedi ja kasulikkuse hindamisel (kohtuotsus SGL Carbon vs. komisjon, EU:C:2007:277, punkt 88).
- 41 Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 185 tõdes, hindas komisjon vastavalt 2002. aasta koostööteatise punktile 28 apellantide ning Prymi ja Coatsi kontsernide vahelist kolmepoolset koostööd lähtuvalt 1996. aasta koostööteatisest, kuna kõnealused kontsernid esitasid tõmblukkude turgu puudutavate rikkumiste osas koostööteatise kohaldamise taotlused enne 14. veebruari 2002, alates millest asendati 1996. aasta koostööteatis 2002. aasta koostööteatisega.
- 42 Ometi tuleb tõdeda, et nii 1996. aasta koostööteatis (peatükid C ja D) kui ka 2002. aasta koostööteatis (punktid 21 ja 23) seavad trahvi, mis muidu oleks määratud, vähendamist võimaldavaks tingimuseks selle, et asjaomased ettevõtjad esitaksid komisjonile tõendeid, mis aitavad kaasa toimepandud rikkumise kindlakstegemisele.
- 43 Selles osas ei saa mõistlikult väita, et teave, mis ei vasta tingimusele, et see peab „aitama kaasa toimepandud rikkumise olemasolu kinnitamisele” 1996. aasta koostööteatise tähenduses, võiks endast kujutada tõendit, millel on „komisjoni valduses olevate tõenditega võrreldes oluline lisaväärtus” 2002. aasta koostööteatise punkti 21 tähenduses.
- 44 Selles kontekstis tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ainult Üldkohus pädev esiteks fakte tuvastama – välja arvatud juhul, kui tema poolt tuvastatu sisuline ebaõigsus tuleneb temale esitatud toimikumaterjalidest – ja teiseks neid fakte hindama. Euroopa Kohus on aga vastavalt ELTL artiklile 256 pädev kontrollima nendele faktidele antud õiguslikku kvalifikatsiooni ja Üldkohtu poolt neist tuletatud õiguslikke tagajärgi, välja arvatud juhul, kui tõendeid on moonutatud. Igal juhul peab selline moonutamine selgelt nähtuma toimiku materjalidest, ilma et oleks vaja fakte ja tõendeid uuesti hindama asuda.
- 45 Apellandid ei ole aga Euroopa Kohus kuidagi tõendanud ega väitnud, et Üldkohus moonutas ilmselgelt fakte, kui leidis, et apellandid ei vasta käesoleva kohtuotsuse punktis 42 mainitud 1996. aasta koostööteatise tingimusele ja sellest tulenevalt 2002. aasta koostööteatise sätetatud sarnasele tingimusele.
- 46 Lisaks tuleb enne 2. juunit 1999 jääva ajavahemiku osas meenutada, et nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 38 märgitud, hüvitati apellantide koostööd määratava trahvi põhisumma vähendamisega kergendava asjaolu alusel väljaspool 1996. aasta koostööteatise sätteid.
- 47 Nagu märkis aga kohtujurist oma ettepaneku punktides 69–71, ei tohiks asjaomased ettevõtjas saada kahekordset vastutasu sama teabe esitamise eest, st selle eest, mis võimaldas neil saada osalise kaitse ajavahemiku osas, millele nad viitavad, kui see teave ei toonud mingit lisaväärtust komisjoni uurimisse sellest hilisema ajavahemiku kohta.
- 48 Sellest järeldub, et apellantide teine väide apellatsioonkaebuse põhjendamiseks tuleb tagasi lükata, ilma et oleks vaja teha otsust soodsaima seaduse põhimõtte väidetava kohaldatavuse suhtes liidu konkurentsioiguse eeskirjade rikkumiste valdkonnas, mida reguleerivad 1996. ja 2002. aasta koostööteatised.

Kolmas väide, mis on suunatud keeldumise vastu kohaldada 10% ülempiiri YKK Stocko käibest trahviosa suhtes, mille eest pandi sellele äriühingule BWA koostööga seoses ainuvastutus

Poolte argumentid

- 49 Apellatsioonkaebuse kolmanda väite raames märgivad apellandid, et lükates tagasi väite, mis puudutab 10% ülempiiri ebaõiget kohaldamist seoses BWA koostööga ajavahemiku suhtes, mis eelnes YKK Stocko omandamisele YKK Holdingu poolt – ajavahemik, mille eest on vastutus rikkumise eest pandud üksnes YKK Stockole – rikkus Üldkohus määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 ning proportsionaalsuse, võrdse kohtlemise ja karistuste individuaalsuse põhimõtteid, mille kohaselt tohib ettevõtjat karistada vaid asjaolude eest, mida saab talle isiklikult süüks panna.
- 50 Trahvi osa, mis puudutab rikkumise algset ajavahemikku, on 19,25 miljonit eurot, mis moodustab 55% YKK Stocko kogukäibest aastal 2006, mis oli 34,91 miljonit eurot, ehk märkimisväärselt rohkem kui 10% ülempiir, mis on ette nähtud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teises lõigus.
- 51 Komisjon väidab vastu, et see argument põhineb määruse nr 1/2003 viidatud sättes ette nähtud 10% ülempiiri eesmärgi õiguslikult vääras tõlgendamises.
- 52 Komisjon väidab, et määrata tuleb üks trahv. Selle institutsiooni sõnul ei ole määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud piir mitte trahvi element, mis on seotud rikkumise ajal toimepandud õigusvastase tegevusega, vaid see on seaduslik ülempiir, mis on seotud finantsilise võimega trahvi maksta, ja selle peamine eesmärk on kaitsta ettevõtjat trahvi määrava otsuse tegemise ajal tema suurusega võrreldes ülemäärase trahvi eest. Seega on oluline ettevõtja majanduslik võimsus, mida iseloomustab kogukäive trahvi määrava otsuse tegemise ajal. Ainult need kaalutlused suudavad selgitada, miks kõnealune säte viitab otseselt komisjoni otsuse tegemisele eelnevale majandusaastale, et arvutada 10% ülempiiri. Seega ei oma trahvisumma kindlaksmääramisel tähtsust asjaolu, et ettevõtjal oli mingil hetkel minevikus väiksem finantsiline suutlikkus, näiteks enne selle äriühingu omandamist mõne kontserni poolt nagu käesolevaski kohtuasjas.
- 53 Komisjon lisab, et isegi kui emaettevõtja otsustab tütarettevõtjat rahaliselt mitte toetada osas, mis puudutab trahvi seda osa, mille eest tüharettevõtja on üksinda vastutav, mis võib seada ohtu tüharettevõtja elujõulisuse, on tegemist siiski vaid emaettevõtja sellise investeerimisriski realiseerumisega, mis on seotud juriidilise isikuga, tüharettevõtjaga, kes enne, aga ka pärast omandamist hakkas tegutsema konkurentsivastaselt, millega võisid kaasneda trahvid. Omandades kontrolli tüharettevõtja üle, võtab emaettevõtja endale selle riski, mida ta võib siiski piirata, nähes algse omanikuga sõlmitud müügilepingus ette kahjude hüvitamise.
- 54 Veel on komisjoni jaoks üksnes rikkumise viimaste etappide jooksul ja lõpliku otsuse tegemise ajal vastutav ettevõtja see üksus, kelle suhtes on kohane hinnata vastutuse ja hoiatava mõju küsimusi, tingimusel et komisjon tõendab, et see ettevõtja, st üksus, mis hõlmab uut emaettevõtjat, osales ise rikkumises. Samadel põhjustel leiab komisjon, et apellandid ei saa tõhusalt väita, et trahvi määramisel rikuti proportsionaalsuse või võrdse kohtlemise põhimõtet.

Euroopa Kohtu hinnang

- 55 Apellatsioonkaebuse kolmas väide tõstatab trahvi seadusliku ülempiiri kindlakstegemise küsimuse määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 tähenduses olukorras, kus esineb järjestikune vastutus sama kartellikokkuleppe raames, ja täpsemalt juhul, kui rikkumises osalev üksus läheb kartellikokkuleppe kehtivusajal teise ettevõtja kontrolli alla kontserni raames, mis osales samuti rikkumises.

- 56 Selles osas kritiseerivad apellandid vaidlustatud kohtuotsust selles, et kohus nõustus otsuse punktides 192–195 ja 204 komisjoni lähenemisviisiga vaidlusaluses otsuses, võttes aluseks ühe seadusliku ülempiiri, mis arvutati üksnes YKK kontserni konsolideeritud käibe põhjal rikkumise ajavahemikus 24. maist 1991 kuni 15. märtsini 2001 ehk üheksa aastat ja üheksa kuud, hõlmates rikkumise esimest ajavahemikku 24. maist 1991 kuni 1. märtsini 1997 ehk viis aastat ja üheksa kuud, mille osas YKK Holdingut ja YKK Corp-d siiski vastutavaks ei peetud, kuna viimati mainitud ajavahemikus tütaretttevõtja YKK Stocko neile ei kuulunud.
- 57 Tuleb rõhutada, et apellatsioonkaebuse kolmas väide võib mõjutada trahvi üksnes seda osa, mis moodustab 19 250 000 eurot, mis määrati ainult YKK Stockole ja mis puudutab üksi tema poolt toime pandud asjaolusid enne tema omandamist YKK Holdingu poolt, kuna selle trahvi ülejäänud summat, mis moodustab 49 000 000 eurot, ei ole käesoleva apellatsioonkaebuse raames vaidlustatudki.
- 58 Siinkohal tuleb tõdeda esiteks, et määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teise taande sõnastus on selge, kuivõrd see nõuab, et „[ü]hegi rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahv ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest”.
- 59 Mõiste „rikkkumises osalenud ettevõtja” selle sätte tähenduses peab aga tingimata olema sama, mis EÜ artikli 81 kohaldamisel, kuna sellist mõistet ei saa tõlgendada erinevalt rikkumise süükspanemise ja 10% ülempiiri kohaldamise eesmärgil.
- 60 Seega juhul, kui – nagu käesolevaski asjas – ettevõtja, keda komisjon peab EÜ artikli 81 rikkumises vastutavaks, omandatakse teise ettevõtja poolt, mille raames ta säilitab tütaretttevõtjana eraldiseisva majandusüksuse staatuse, peab komisjon võtma arvesse iga majandusüksuse enda käivet selleks, et kohaldada vajadusel 10% ülempiiri.
- 61 Antud juhul jaotas komisjon iga rikkumises osalenud ettevõtja vastutused õigesti, kuna enne 1997. aasta märtsi, mil YKK Holding omandas YKK Stocko, kujutasid viimati mainitu ja YKK kontsern endast kahte „majandusüksust” või erinevat ettevõtjat EÜ artikli 81 ja määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 tähenduses. Samas ei teinud ta sellest tõdemusest nõutud järeldust 10% ülempiiri kohaldamiseks.
- 62 Seega ei saa nõustuda komisjoni argumendiga, et rikkumise jooksul oli tegemist ühe ja sama ettevõtjaga, mille struktuur ja finantssuutlikkus aja jooksul arenesid. Lisaks ei ole käesolevas asjas selline areng ettevõtja YKK Stocko struktuurilise kasvu, tema käibe tõusu või kartellikokkuleppe ajal iseseisvate ettevõtjate temapoolse omandamise tagajärg, vaid see tuleneb hoopis selle ettevõtja omandamisest teise ettevõtja poolt.
- 63 Selles osas tuleb märkida, et määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 iga rikkumises osalenud ettevõtja käibe suhtes kehtestatud 10% ülempiiri eesmärk on eelkõige vältida, et sellest ülempiirist suurema trahvisumma määramine ületaks ettevõtja maksevõimet ajal, mil komisjon ta rikkumise eest vastutavaks tunnistas ja talle rahalise karistuse määras.
- 64 Eelmises punktis esitatud tõdemust toetab määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teine lõik, mis nõuab 10% ülempiiriga seoses, et see arvutatakse komisjoni rikkumise eest karistavale otsusele eelnenud majandusaasta põhjal. See nõue on aga täidetud, kui – nagu käesolevaski asjas – see ülempiir määratakse kindlaks üksnes tütaretttevõtja käibe põhjal seoses trahviga, mis on määratud ainult talle ajavahemiku suhtes enne tema omandamist emaettevõtja poolt, mida apellandid käesoleva apellatsioonkaebuse raames ka ei vaidlusta. Sellest järeldub, et sellistel asjaoludel on majandusüksusena vastutava ettevõtja struktuurilist arengut tõepoolest trahvi arvutamisel arvesse võetud.

- 65 Samuti ei saa nõustuda komisjoni argumendiga, et rikkuva tegevuse ajavahemiku osas tuleb määrata üks trahv. Nagu komisjon kohtuistungil möönis, ei saa trahvi seda osa, mille eest pandi ainuvastutus YKK Stockole, nõuda ematettevõtjalt juhul, kui YKK Stocko seda ei maksa. Nimelt ei saa äriühingut pidada vastutavaks rikkumiste eest, mille on temast sõltumatult toime pannud tema tütarettevõtjad enne nende omandamist, sest need tütarettevõtjad peavad vastutama ise oma rikkuva tegevuse eest enne nende omandamist, ilma et omandavat äriühingut saaks selle eest vastutavaks pidada (vt kohtuotsus *Cascades vs. komisjon*, EU:C:2000:626, punktid 77–79).
- 66 Lisaks tuleb märkida, et käesoleva kohtuotsuse punktides 60–65 esitatud tõdemused on kooskõlas esiteks proportsionaalsuse ja teiseks isikliku vastutuse ja karistuste individuaalsuse põhimõttega, nagu need tulenevad Euroopa Kohtu praktikast (kohtuotsus *Britannia Alloys & Chemicals vs. komisjon*, C-76/06 P, EU:C:2007:326, punkt 24, seoses proportsionaalsuse põhimõttega; kohtuotsused *General Química jt vs. komisjon*, C-90/09 P, EU:C:2011:21, punktid 34–36 ja *ThyssenKrupp Nirosta vs. komisjon*, C-352/09 P, EU:C:2011:191, punkt 143, seoses isikliku vastutuse ja karistuste individuaalsuse põhimõttega).
- 67 Eelnevast tuleneb ja ilma, et oleks vaja analüüsida võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist käsitlevat argumenti, et apellatsioonkaebuse kolmas väide tuleb tunnistada põhjendatuks, kuna Üldkohus on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teist lõiku tõlgendanud vääralt.
- 68 Seetõttu tuleb vaidlustatud kohtuotsus tühistada osas, mis puudutab BWA koostöö raames trahvi maksimaalse summa kindlaksmääramisel 10% ülempiiri kohaldamist, mis arvutati YKK kontserni käibe põhjal vaidlusaluse otsuse tegemisele eelnenud majandusaastal seoses rikkumise ajavahemikuga, mille eest pandi ainuvastutus YKK Stockole.

Neljas väide, mis puudutab hoiatava kordaja kohaldamist seoses BWA koostööga ajavahemiku suhtes enne YKK Stocko omandamist YKK Holdingu poolt

Poolte argumendid

- 69 Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitatud neljas väide koosneb kahest osast.
- 70 Väite esimeses osas väidavad apellandid, et Üldkohus rikkus põhjendamiskohustust, mis tuleneb Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklitest 36 ja 53.
- 71 Selle kohta väidavad nad, et Üldkohus ei võtnud seisukohta nende argumendi suhtes, et kuigi komisjon põhjendas hoiatava kordaja kohaldamist viitega apellantide suurematele finantsvahenditele võrreldes nende konkurentidega, ei ole see kaalutlus YKK Stocko suhtes kehtiv tema suuruse ja piiratud vahendite tõttu, olgugi et tema üksi on vastutav rikkumise eest, mis leidis aset enne 1997. aasta märtsi.
- 72 Apellantide sõnul Üldkohus üksnes kinnitas, et käive on sobiv kriteerium, hindamaks ettevõtja majanduslikku võimsust, ja meenutas Euroopa Kohtu praktikat seoses eesmärkidega, millele hoiatava kordaja kasutamine peab vastama. Seetõttu ei neil võimalik mõista, miks nende väide hoiatava teguri kohaldamise kohta tagasi lükati.
- 73 Käesoleva väite teises osas väidavad apellandid, et Üldkohus rikkus määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2, proportsionaalsuse põhimõtet, karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõtet ning võrdse kohtlemise põhimõtet, kui järeldas, et hoiatamise kordaja kohaldamine oli põhjendatud mitte üksnes rikkumise ajavahemiku osas pärast 1997. aasta märtsi, vaid ka ajavahemiku osas enne YKK Stocko omandamist YKK Holdingu poolt.

- 74 Karistuste individuaalsuse põhimõtte rikkumise osas väidavad apellandid, et Üldkohus eiras seost, mis peab olema vastutuse ja sanktsiooni vahel, kiites heaks komisjoni lähenemisviisi, vastavalt millele saab YKK kontserni suuruse ja vahendite tõttu hoiatamise kordajat kohaldada ka trahvi selle osa suhtes, mis puudutab rikkumise ajavahemikku enne YKK Stocko omandamist YKK Holdingu poolt.
- 75 Apellantide sõnul on liidu kohtupraktikas kehtestatud kaks peamist põhjust, mil võib kohaldada hoiatamise kordajat: esiteks vajadus tagada trahvi märkimisväärne hoiatav mõju ja teiseks asjaolu, et suurtel ettevõtjatel oli võimalik rikkumise ajal kasutada oma konkurentidega võrreldes suuremaid ressursse ja seega olid nad paremas olukorras kui nemad, et tunda õigust ja tegutseda sellega kehtestatud piirides. Nimelt jättis Üldkohus trahvi suurendamise teise põhjenduse osas tähelepanuta, et asjaomaste ettevõtjate suurus peab suhestuma nende olukorraga rikkumise hetkel (kohtuotsus Hoechst vs. komisjon, T-410/03, EU:T:2008:211, punktid 379 ja 382). See tähendab, et hoiatamise kordaja kohaldamisel võib arvesse võtta vaid selle ettevõtja ressursse ja vahendeid, kes on rikkumise eest vastutav.
- 76 Kuigi komisjon leidis õigesti, et YKK Stocko oli enne tema omandamist aset leidnud rikkumise ajavahemikul, st maist 1991 kuni märtsini 1997, ainuke rikkumise eest vastutav ettevõtja, võttis komisjon hoiatamise kordaja kohaldamisel siiski arvesse YKK Holdingu ja YKK Corp. suurust ja koguvahendeid, jättes arvestamata asjaolu, et YKK Stocko oli väike äriühing, kelle vahendid olid piiratud ja kel puudus juriidiline osakond.
- 77 Hoiatava kordaja teise eesmärgi, st hoiatava mõju osas väidavad apellandid, et trahvi peab tasuma üksnes see ettevõtja, kes vastutab EÜ artikli 81 rikkumise eest, mitte aga tema emaettevõtjad. Seega ei olnud YKK Stocko piiratud ressursside tõttu võimalik trahvisummat hoiataval eesmärgil tõsta, rikkumata proportsionaalsuse põhimõtet.
- 78 Mis puudutab võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist, siis leiavad apellandid, et kohaldades hoiatamise kordajat trahvi sellele osale, mis oli määratud ajavahemiku suhtes enne 1997. aasta märtsi, kohtles Üldkohus sama moodi kahte olukorda, st YKK Stocko ja YKK kontserni olukordi, mis ei olnud võrreldavad.
- 79 Komisjon vaidleb apellantide kõikidele argumentidele vastu ja leiab, et need ei ole põhjendatud.

Euroopa Kohtu hinnang

- 80 Mis puudutab argumente väidetavate põhjenduste puudumise kohta vaidlustatud kohtuotsuses, siis alustuseks tuleb märkida, et kõnealuse otsuse punktides 203 ja 204 on Üldkohus täpsustanud põhjuseid, mis tema hinnangul võivad õigustada vaidlusaluse otsuse tegemisel kõikidest apellantidest moodustunud majandusüksuse käibe arvesse võtmist, selleks et kohaldada hoiatamise kordajat.
- 81 Lisaks sellele, nagu komisjon õigesti on märkinud, nähtub apellatsioonkaebuse punktist 114, et apellandid mõistsid Üldkohtu arutluskäiku vaidlustatud kohtuotsuse punktides 203 ja 204, mille kohaselt on trahvisumma arvutamisel ja selle hoiatava mõju kaalumisel arvesse võetavaks määravaks elemendiks asjaomase ettevõtja majanduslik võimsus trahvi määrava otsuse vastuvõtmise hetkel.
- 82 Neil asjaoludel tuleb apellantide argument vaidlustatud kohtuotsuse väidetava põhjendamata jätmise kohta tagasi lükata.
- 83 Neljanda väite teise osa raames väidavad apellandid, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 204, et komisjon oli hoiatamise kordaja kindlaksmääramisel õiguspäraselt võtnud arvesse apellantide kui ühe majandusüksuse suurust ja käivet vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisele eelnenud aastal.

- 84 Siinkohal tuleb meenutada, et hoiatamise mõiste on üks elementidest, millega trahvisumma arvutamisel arvestada tuleb. Nimelt tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et EÜ artikli 81 rikkumiste eest määratavate trahvide – nagu need on ette nähtud määruse nr 1 artikli 23 lõikes 2 – eesmärk on karistada asjaomaseid ettevõtjaid õigusvastase tegevuse eest ja hoiatada nii neid kui ka ülejäänud ettevõtjaid liidu konkurentsieeskirjade rikkumise eest tulevikus. Seost ühelt poolt ettevõtjate suuruse ja koguvahendite ning teiselt poolt trahvi hoiatava mõju tagamise vajaduse vahel ei saa vaidlustada (kohtuotsused *Showa Denko vs. komisjon*, C-289/04 P, EU:C:2006:431, punkt 16, ja *Lafarge vs. komisjon*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, punkt 102).
- 85 Nimelt on esmalt mõju, mida asjaomasele ettevõtjale soovitakse avaldada, see, mis õigustab selle ettevõtja suuruse ja koguvahendite arvestamist, et tagada trahvi piisavalt hoiatav mõju, kuna karistus ei tohi eelkõige ettevõtja finantssuutlikkusega võrreldes olla tühine (kohtuotsus *Lafarge vs. komisjon*, EU:C:2010:346 punkt 104).
- 86 Järelikult selleks, et määrata trahv, mis heidutaks asjaomaseid ettevõtjaid rikkumast liidu konkurentsioigust tulevikus, tuleb arvestada nende suurust ja koguvahendeid vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise hetkel. Seetõttu ei mõjuta hoiatamise kordaja kindlaksmääramist mainitud ettevõtjate väiksem suurus ja väiksemad koguvahendid enne rikkumist (kohtuotsus *Alliance One International vs. komisjon*, C-668/11 P, EU:C:2013:614, punkt 64).
- 87 Seega asjaolu, et YKK Holdingut ja YKK Corp-d ei peetud solidaarselt vastutavaks rikkumise eest, mille pani toime YKK Stocko ajavahemikus enne 1997. aasta märtsi, ei mõjuta hoiatamise kordaja kindlaksmääramist.
- 88 Seda järeldust ei kõiguta apellantide argumendid, mis on kokkuvõtlikult esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 73–78.
- 89 Vastutuse ja sanktsiooni vahelise seoses väidetava katkemise osas tuleb tõdeda, et apellandid ajavad segamini määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teises lõigus ette nähtud trahvi ülempiiriks 10% käibest kehtestamise loogika, mida on juba apellatsioonkaebuse kolmanda väite raames analüüsitud, loogikaga, millel põhineb hoiatamise kordaja kohaldamine.
- 90 Nimelt on ülempiiri seadmise eesmärk kohandada toimepandud rikkumise eest määratud trahvi summat vastutava ettevõtja majandusliku võimsusega, isegi kui arvesse võetava käibe arvutamise aluseks olev ajavahemik on sellele ettevõtjale komisjoni trahvi määrava otsuse tegemisele eelnev majandusaasta.
- 91 Rahalise karistuse hoiatava mõju eesmärk on aga peamiselt distsiplineerida komisjoni otsuse adressaadiks oleva majandusüksuse käitumist tulevikus. Selline mõju peab tingimata avalduma asjaomase ettevõtja suhtes seisundis, milles ta on selle otsuse tegemise hetkel.
- 92 Käesoleval juhul, nagu komisjon märkis, ei eksisteerinud YKK Stocko vaidlusaluse otsuse tegemise päeval enam iseseisva majandusüksusena. Seega pidi trahvi hoiatav mõju olema tingimata suunatud YKK kontsernile, millesse YKK Stocko nüüdsest kuulus, ja seda sõltumata asjaolust, et YKK Corp. ning YKK Holding ei osalenud rikkumises ajavahemikus 1991. aasta maist kuni 1997. aasta märtsini.
- 93 Lisaks tuleb märkida, et hoiatav mõju ei ole mõeldud ainult ettevõtjatele, keda trahve määrav otsus konkreetselt puudutab, kuna ka sarnase suurusega ja analoogseid vahendeid omavaid ettevõtjaid tuleb veenda samalaadsetes liidu konkurentsioiguse rikkumistes osalemisest hoiduma (*Caffaro vs. komisjon*, C-447/11 P, EU:C:2013:797, punkt 37).
- 94 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et apellantide neljas väide apellatsioonkaebuse põhjendamiseks tuleb tagasi lükata.

Hagi Üldkohtus

- 95 Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu teisele lausele võib Euroopa Kohus vaidlustatud kohtuotsuse tühistamise korral teha ise asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda lubab. Käesolevas kohtuasjas on see nii seoses kohtuvaidluse osaga, mis puudutab määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teises lõigus ette nähtud 10% ülempiiri kindlaksmääramist BWA koostöö raames.
- 96 Võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktides 55–68 esitatud kaalutlusi, tuleb vaidlusalune otsus tühistada osas, milles see võttis määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teises lõigus ette nähtud 10% ülempiiri kindlaksmääramisel arvesse YKK kontserni konsolideeritud käivet selle otsuse tegemisele eelnenud viimasel majandusaastal seoses rikkumise ajavahemikuga, mille jooksul pandi rikkumise eest ainuvastutus YKK Stockole.
- 97 Lisaks tuleb meenutada, et apellandid ei ole vaidlustanud trahvi lähtesumma kindlaksmääramist komisjoni poolt. Seetõttu tuleb Euroopa Kohtul oma täielikku pädevust teostades määrata üksnes YKK Stockole rikkumise eest, mille ta pani toime iseseisvalt ja oma vastutusel BWA koostöö raames, kehtestatud trahviks 3 491 000 eurot, mis moodustab 10% tema käibest vaidlusaluse otsuse tegemisel eelnenud majandusaastal.
- 98 Lõpuks tuleb märkida, et apellandid palusid Üldkohtul nende trahvisummat, mis moodustas 10% nende asjaomasest käibest, 2002. aasta koostööteatist kohaldades 20% võrra vähendada. Võttes arvesse asjaolu, et BWA koostööd puudutava rikkumise eest määratud trahvi suhtes komisjon sellist vähendamist võimaldas ja et seda võimaldati YKK kontserni kõikidele äriühingutele, kelle hulgas ka YKK Stockole, tuleb trahvi lõppsumma arvutamisel kasutada sama meetodit, mida komisjon rakendas vaidlusaluses otsuses, nagu on ette nähtud 1998. aasta suunistes, ning seetõttu tuleb pärast 10% käibe ülempiiri kohaldamist rakendada koostöö alusel vähendamist.
- 99 Seega tuleb muudetud trahvisummat, nagu see on käesoleva kohtuotsuse punktis 97 kindlaks määratud, vähendada 2002. aasta koostööteatise alusel 20% võrra. Seetõttu tuleb seoses BWA koostööga üksnes YKK Stockole määratud trahvi summaks kinnitada 2 792 800 eurot.

Kohtukulud

- 100 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 sätestab, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotuse. Kodukorra artikli 138 lõikes 3, mida artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on ette nähtud, et kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, jäävad kummagi poole kohtukulud poole enda kanda. Kui kohtuasja asjaolud seda õigustavad, võib Euroopa Kohus otsustada, et lisaks enda kohtukulude kandmisele mõistetakse poolelt välja ka osa teise poole kohtukuludest.
- 101 Käesoleval juhul tuleb märkida, et Euroopa Kohus nõustus apellatsioonkaebuse raames ainult ühe apellantide väitega.
- 102 Neil asjaoludel tuleb otsustada, et apellandid kannavad lisaks enda kohtukuludele nii Üldkohtu kui ka Euroopa Kohtu menetluses kolm neljandikku komisjoni kohtukuludest ja komisjon kannab ühe neljandiku enda kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Liidu Kohtu otsus YKK jt vs. komisjon (EU:T:2012:322) osas, mis puudutab Basel-Wuppertali ja Amsterdami ringide koostöö raames metallist ja plastist tõmblukkude ning kinnitusmasinate turul trahvi maksimaalse summa kindlaksmääramisel**

10% ülempiiri kohaldamist, mis arvutati YKK kontserni käibe põhjal komisjoni 19. septembri 2007. aasta otsuse K(2007) 4257 (lõplik) EÜ [...] artikli 81 kohase menetluse kohta (juhtum nr COMP/39.168 – PO/Metallpudukaubad: kinnised) tegemisele eelnenud aastal seoses rikkumise ajavahemikuga, mille eest pandi ainuvastutus YKK Stocko Fasteners GmbH-le.

2. Jätta apellatsioonkaebus ülejäänud osas rahuldamata.
3. Tühistada kõnealuse otsuse K(2007) 4257 (lõplik) artikli 2 lõige 2 osas, mis puudutab Basel-Wuppertali ja Amsterdam ringide koostöö raames trahvi arvutamist, mille eest pandi ainuvastutus YKK Stocko Fasteners GmbH-le.
4. Kinnitada Basel-Wuppertali ja Amsterdam ringide koostöö raames toime pandud rikkumise eest ainuvastutust kandvale YKK Stocko Fasteners GmbH-le määratud trahviks 2 792 800 eurot.
5. Mõista kolm neljandikku Euroopa Komisjoni kohtukuludest nii esimeses kohtuastmes kui ka apellatsioonimenetluses välja YKK Corporation'ilt, YKK Holding Europe BV-lt ja YKK Stocko Fasteners GmbH-lt, kes ühtlasi kannava ise oma kohtukulud.
6. Jätta üks neljandik Euroopa Komisjoni kohtukuludest nii esimeses kohtuastmes kui ka apellatsioonimenetluses tema enda kanda.

Allkirjad